

389. Tiszarád, Ládaházi-dűlő

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) Ő

2006. október elején terepbejárást végeztem a Tiszatelek–Tiszarád–Vasmegyer–Beszterec–Nagyhalász települések között húzódó optikai vezeték nyomvonalán, örökségvédelmi hatástanulmány készítése érdekében. A Ládaházi-dűlőtől ÉK-re, az út K-i oldalán egy darab őskori kerámia került elő a környezetéből kiemelkedő dombháton.

JAKAB ATTILA

390. Tiszaszentmárton, református templom

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) Kő

2006 tavaszán régészeti és falkutatást végeztünk a templom szentélyében. A falkutatás és a Pintér Attila által végzett restaurátori feltárás legfontosabb eredménye az volt, hogy bebizonyosodott: a korábbi templomhájához tartozó szentély falai a mai, 15. sz. végi–16. sz. eleji szentély felmenő falaiban magasan állnak. Sikeresült feltárni a korábbi, alacsonyabb boltozat homlokíveit, valamint a kőrestaurátori munkák során (Kovács István) bebizonyosodott, hogy a szentélyablakok könyöklői, alsó szárkövei a későbbi átalakítások során is részben helyükön maradtak, csupán záradékokat emelték meg. Mivel – a kőrestaurátori vélemény szerint – az újabb faragott szerkezetek esetében a korábbtól eltérő kőanyagot használtak, felmerült, hogy a záradékok feljebb helyezésekor egyes esetekben a korábbi periódusú könyöklőkkel megegyező kőanyagú, régi mérműveket megtartották, pontosabban magasabban újra összerakták. E mérművek stílusformáik alapján legkorábban a 15. sz. elejére keltezhetőek. A feltárások ismeretében a 2003-ban feltárt sekrestye, és vélhetően a szentségtartó fülke is a korábbi periódushoz köthetőek. A falkép-restaurátori kutatás feltárta a későbbi, 15. sz. végi–16. sz. eleji boltozat enyhén ellipszis alakú homlokíveit is, amelyhez hasonló álló boltozat a közeli, ekkoriban szintén Losonczy-birtoknak számító Tornospálcán található. A szigetelési munkákat megelőző régészeti feltárás során megtaláltuk a főoltár és a két, később levéselt diadalív pillér maradványait, azonosítottuk a szentély legkorábbi, döngölt agyagpadlóját. Megfigyeltük, hogy már az oltártömbhöz igazodott annak a két, egymásba átsó, koporsós sírnek a beásása, amelyet a szentély középtengelyében találtunk. Mindkét sírt a 20. sz. elején kirabolták, csupán a kevert csontok, koporsószegek és hátrahagyott női textilmaradványok voltak felszedhetőek. Helyzetük alapján nem volt eldönthető, hogy melyik sírhoz tartoztak azok a rablás során visszadobált, hatágú csillagos díszítésű, kerek rézveretek, melyek temetőinkben a 14. sz. elejétől a század végéig ismeretesek. Földbekerülésük, amennyiben elfogadjuk az ablakszerkezetek különböző kőanyagából, és azok datálásából levont következtetést, inkább a későbbi időszakban, valamikor a Zsigmond-korban történhetett, ami – egyéb adat híján – egyelőre a korábbi templomperiódus keltezése szempontjából is irányadó.

BARTOS GYÖRGY – FÜLÖP ANDRÁS

391. Tiszasziget határa

(Csongrád megye) U, R, B, LT, Sza, A, Á, Kk, Kú

A részletes tanulmányt lásd a kötet 105. oldalán!

PÓPITY DÁNIEL

392. Tiszaug, Akasztó-hegy, homokbánya

(Bács-Kiskun megye) U

2006. május 18-án egy helyi lakos edénytöredékeket és állatcsontokat hozott be a Katona József Múzeumba. Elmondása szerint a töredékeket a tiszaugi homokbányában találta. A bányából homokot vittek az árvíz idején a homokzsákok töltésére. Május 27-én és 31-én is jártam a helyszínen, ahol jól megfigyelhető volt az újra használatbavétel nyoma. A terület Tiszaug és Tiszasas határán van. A felszín gazos, elhanyagolt, itt régészeti jelenségre utaló nyomot nem találtunk. A bánya frissen kialakított falából néhány neolitik edénytöredéket szedtünk össze. A bánya É-i falában egy objektum feltárta mutatkozott. A bánya közelében van az Akasztó-hegy nevű régészeti lelőhely, ahonnan csontok és egy avar kori edény került elő. A most behozott leletanyag viszont a neolitikum középső időszakából származik. Tehát a területen mindenképpen egy neolitik teleppel kell számolnunk.

SOMOGYVÁRI ÁGNES

393. Tiszavasvári, Királytelki út (Rókalyuk)

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) Szk, Sza

2006. október 11–18. között megelőző feltárást végeztünk, mert öntözőárkok alapozása során régészeti objektumok kerültek elő. A lelőhely a Kapusz-lapost két oldalról határoló dombokon található, vaskori (szkíta) és császárkori leletekkel. Két hamvasztásos és két zsugorított csontvázas szkíta sír, egy császárkori sír, két szkíta ház, valamint 15 gödör került elő.

A leletanyag a nyíregyházi Jósza András Múzeumba került.

Munkatársak: Bocz Péter, Jakab Attila, Kiss László, Lukács József, Pintye Gábor, Scholtz Róbert, Schubert Csilla, Svéda Csaba.

NAGY MÁRTA

394. Tolna-Mözs, TO 27. sz. lelőhely

(Tolna megye) Ő, Kk, Kú

A Tolna megyei M6 autópálya nyomvonalán 2006-ban szondázó feltárásokat végeztünk.

Ennek a lelőhelynek a területén a 2006. július 27. és augusztus 1. között végzett előzetes terepbejárások jelentős késő középkori–kora újkori települést mutattak (vasfeldolgozó, golyóöntő műhely stb.). A szondázás során 32 objektum került felszínre, amelyek között kevés őskori, több 16. és 17–18. századi, valamint bizonytalan korú objektumok voltak. Összesen 365 m²-t kutattunk meg.

GALLINA ZSOLT – HORNOK PÉTER – SOMOGYI KRISZTINA –

VARGA SÁNDOR